

jevima; sam priznaje u 1. knjizi *O duši*, u poglavlju drugom: »Ti su pak brojevi forme stvari.« I u 1. knjizi *Mudrosti*, u 5. poglavlju odmah poslije izlaganja koje smo gore naveli <kaže>: »Čini se također da oni smatraju da je broj počelo kao materija bićima.« To Filopon poriče u svojem desetom komentaru navedenog mjesta: καὶ τούτους ἀρχὴν οὐχ ὑλικήν.²³ »I oni kažu da je počelo, ali ipak ne materijalno.« To se potvrđuje iz tog istog Filopona i Sjmplicija na navedenim mjestima, pa čak i iz Aristotelovih riječi upravo izloženih.

Ti brojevi su forme stvari, a ako su forme, ne mogu biti također i materijalno počelo: <to se potvrđuje> i iz onog drugog što se nalazi na tom mjestu, čime tvrdi da su brojevi supstancija svih stvari: διὸ καὶ ἀριθμὸν εἶναι τὴν οὐσίαν ἀπάντων²⁴. I u 6. poglavlju: »Oni uistinu kažu da su brojevi same stvari; stvari, kažem, ne samo osjetilne i one koje su u materiji, nego oblikovne i supstancijalne, dostupne mnijenju, znatljive i inteligibilne.« Budući da su to ti muževi postavili, neistinito im se predbacuje ono što je u 7. poglavlju iste 1. knjige: »Kao suglasno držeći s drugim filozofima prirode da je biće ono što je osjetilno i uključuje ono što se naziva nebom.« Naime, poznavali su osim tog bića ona tri roda bića. Na temelju te neistinitosti i iz načina govorenja svojstvenog onome narodu ruši se sve što se tamo suprotstavlja granici i beskonačnom i osim toga ono, što pita: Kako broj može biti uzrok onoga što nastaje u svijetu, ako ne postoji nijedan drugi broj osim onog iz kojeg se svijet sastoji.²⁵

Postoji, naime, i drugi broj, ἐν τῷ αὐτοζώῳ, u samom životu biću, u ideji, kako su nas prije poučavali. Iz tog nauka bez ikakve teškoće će se razriješiti dvojbe koje Aristotel izlaže u 2. knjizi *Mudrosti*, u 4. i 5. poglavlju što je izvrsno i učinio Veliki Sirijan.

²³ To je dio iz citata sa str. 96. bilj. 12.

²⁴ Usp. ARIST. *Metaph.* 987a.19

²⁵ I to je približni citat. Usp. ARIST. *Metaph.* 990a.18 – 22 ἔτι δὲ πῶς δεῖ λαβεῖν αἴτια μὲν εἶναι τὰ τοῦ ἀριθμοῦ πάθη καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν κατὰ τὸν οὐρανὸν ὄντων καὶ γιγνομένων καὶ ἐξ ἀρχῆς καὶ νῦν, ἀριθμὸν δ' ἄλλον μηθένειναι παρὰ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον ἐξ οὗ συνέστηκεν ὁ κόσμος;